

**YERLİ ÜRETİCİLER TARAFINDAN
AYAKKABI İTHALATINA YÖNELİK YAPILAN
KORUNMA ÖNLEMİ BAŞVURUSUNUN
GİZLİ OLMAYAN ÖZETİ**

İÇİNDEKİLER

1. **GİRİŞ**
2. **BAŞVURUYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER**
 - 2.1 Başvurunun konusu
 - 2.2 Başvuru sahipleri
 - 2.3 Başvuru sahiplerinin yerli üretimi temsil etme oranı
3. **BAŞVURU KONUSU ÜRÜNE İLİŞKİN BİLGİLER**
 - 3.1 Ürün tanımı
 - 3.2 Gümrük tarife pozisyonları
 - 3.3 Üretim sürecine ilişkin bilgiler
 - 3.4 Kullanım alanları
 - 3.5 Benzer veya doğrudan rakip ürün
 - 3.6 Mevzuat
 - 3.6.1 Gümrük vergileri
 - 3.6.2 Standartlar
4. **ÖNGÖRÜLMİYEN GELİŞME**
5. **İTHALATIN SEYRİ**
 - 5.1 Genel ithalat
 - 5.2 Ülkeler itibariyle ithalat istatistikleri.
 - 5.3 İthalatın piyasa payı
6. **YERLİ ÜRETİM GÖSTERGELERİNİN SEYRİ**
 - 6.1 Üretim miktarı
 - 6.2 Kapasite ve kapasite kullanım oranı
 - 6.3 Yurt içi satışlar
 - 6.4 İstihdam
 - 6.5 Verimlilik
 - 6.6 Karlılık
 - 6.7 İthalatın yerli üretime oranı
7. **CİDDİ ZARAR VE İLLİYET BAĞI**
 - 7.1 Fiyat kırılması
 - 7.2 Diğer faktörler
 - 7.3 Ciddi zarar ve illiyet bağına ilişkin sonuç
8. **TALEP EDİLEN ÖNLEM**

KORUNMA ÖNLEMİ BAŞVURUSUNUN GİZLİ OLMAYAN ÖZETİ

1. GİRİŞ

Takip eden bölümlerde yerli üreticiler tarafından 02/11/2005 tarih ve 70913 sayı ile Dış Müsteşarlığına yapılan ayakkabı ithalatına ilişkin korunma önlemi başvurusu özetlenmiş ve bazı bilgiler endekslenmiştir. Özette yer alan başvuru sahibine ait iddia ve talepler Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yürütülecek olan korunma önlemi soruşturması çerçevesinde incelenecektir.

2. BAŞVURUYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

2.1 Başvurunun konusu

Tüm ülkeler menşeli ayakkabılar.

2.2 Başvuru sahipleri

İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (İDMİB)

Ege Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği (EDMİB)

Türkiye Ayakkabı Sektörü Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TASEV)

Türkiye Ayakkabı Sanayicileri Derneği (TASD)

Türkiye Umum Ayakkabıcılar Federasyonu (TUAF)

Ayakkabı Yan Sanayicileri Derneği (AYSAD)

2.3 Başvuru sahiplerinin yerli üretimi temsil etme oranı

Yerli üreticilerin üyesi olduğu meslek kuruluşları, toplam Türkiye üretiminin %90'ını temsil etmektedirler.

3. BAŞVURU KONUSU ÜRÜNE İLİŞKİN BİLGİLER

3.1 Ürün tanımı

Başvuru konusu ürün, aşağıda belirtilen üç grupta ele alınmıştır.

Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar(64.02)

Su geçirmez özelliği olanlar hariç tabanı ve yüzü kauçuktan veya çıplak gözle görülebilir şekilde dokuma kumaş üzerine kaplanmış plastik veya kauçuktan yapılmış ayakkabılar, terlikler.

Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar(64.03)

Yüzü, tabii veya terkip yoluyla elde edilen deri ve köseleden ya da bunların elyafından mamul, tabanları kauçuktan ya da plastik maddelerden veya kauçuk ve/veya plastik kaplanmış kumaştan mamul ayakkabılar, terlikler.

Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden olan ayakkabılar(64.04)

Yüzü dokumaya elverişli tekstil malzemelerinden, dış tabanı ise kauçuk, plastik veya tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden imal edilmiş ayakkabılar, terlikler.

3.2 Gümrük tarife pozisyonları

Başvuru konusu ayakkabı ve benzeri eşya Gümrük Tarife Cetvelinin 64.02 ila 64.04 pozisyonları altında sınıflandırılmış olup, cetvelde yer alan tanımları aşağıda gösterilmektedir.

G.T.P.	EŞYANIN TANIMI
64.02	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar:
64.03	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar:
64.04	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden olan ayakkabılar:

3.3 Üretim sürecine ilişkin bilgiler

Ayakkabı üretiminde halihazırda iki üretim metodu kullanılmaktadır. Geleneksel yöntem ve doğrudan enjeksiyon yöntemi. Doğrudan enjeksiyon yöntemi sentetik ayakkabılarda kullanılmaktadır. Geleneksel üretim yöntemi başlıca aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır.

Kesim: Kesim küçük ve makinalaşmamış atölyelerde elle gerçekleştirilirken makina ile üretim yapılan atölyelerde kesim için hidrolik presler kullanılır.

Saya'nın dikime hazırlanması: Saya parçası ve astarı yarma, traş, kıvrırma gibi işlemlere tabi tutularak dikime hazırlanır.

Saya ve saraç dikimi: Saya parçaları usulüne uygun bir şekilde elle birleştirilir ya da saya makinalarında dikilir.

Taban montajı: Sayanın tabanla birleştirilmesinde çeşitli yöntemler vardır. Dikim, yapıştırma, vidalama, direkt enjeksiyon vb. gibi.

Bitirme: Bu aşamada hazır taban olmayan ayakkabıların freze işlemleri (ayakkabı tabanının yüzeyi ve kenarları ile ökçenin çevresi zımparalar vasıtasıyla düzeltilir, boyanır, parlatılır) yapılır. Mostrası yapıştırılır ve varsa aksesuarları takılır.

Kalite kontrol ve ambalajlama: Üretim aşamaları tamamlanan ayakkabılar kalite kontrol işlemlerinden geçirilir ve ambalajlanır.

3.4 Kullanım alanları

Genel olarak ayakkabı ürünleri temel ihtiyaç maddesi olması nedeniyle günlük yaşamın ve giyim bir parçası olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, şekil, model, malzeme diğer özellikleri ihtiyaç ve tercihlere göre değişmektedir. Ayrıca, su geçirmez ve diğer koruyucu özelliği olan bazı ayakkabı türleri de özel aktivitelerde kullanılmaktadır.

3.5 Benzer veya doğrudan rakip ürün

Başvuru konusu maddenin yerli üreticiler tarafından üretilenleri ile ithal edilenleri teknik ve fiziksel özellikler, çeşit, satış kanalları ve kullanım alanları itibarıyla aynı veya benzer özelliklere sahip olup, bu itibarla benzer veya doğrudan rakip ürün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.6 Mevzuat

3.6.1 Gümrük vergileri

İthalat Rejimi Kararı çerçevesinde başvuru konusu ürünlere 2006 yılında uygulanacak olan gümrük vergileri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

G.T.İ.P.	MADDE İSMİ	GÜMRÜK VERGİSİ ORANI (%)				
		AB,EFTA,İSR,ROM, BUL, TUN, FAS, MAK, HIR, B-HER, B.Ş. VE GAZ. ŞER.	GTS ÜLKELERİ			D.Ü.
			E.A.G.Ü.	Ö.T.D.Ü.	G.Y.Ü.	
64.02	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	0	0	0	11,9	17
64.03	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	0	0	0	1,5-4,5	5-8
64.04	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden olan ayakkabılar	0	0	0	11,9	17

3.6.2 Standartlar

Türkiye’de halen başlıca, aşağıdaki belirtilen ihtiyari üretim standartları bulunmaktadır.

TS 5550 Ayakkabılar

TS 5551 Spor Ayakkabıları

TS 5553 Ayakkabılar-Numaralandırma

TS 7640 PVC Sandaletler

Ayrıca, daha önce Tebliğ şeklinde yürürlükte bulunmakla beraber, 9 Ağustos 2005 tarihli, 25901 sayılı Resmi Gazete’de yönetmelik olarak yürürlüğe giren “Tüketicinin Satın Alacağı Ayakkabıların Temel Unsurlarının Yapımında Kullanılan Malzemelerin Etiketlenmesine Dair Yönetmelik” ile sözkonusu ürünlerin tüketiciye ulaşması aşamasında malzeme bilgilerinin doğru bir şekilde yer alması sağlanmaktadır.

4. ÖNGÖRÜLMİYEN GELİŞME

Döviz kurunun uluslararası rekabette önemi büyüktür. Bu açıdan bakıldığında son yıllarda ve özellikle 2002 yılından başlamak üzere, ülkemiz parasının aşırı değerli oluşu ihracatta sanayi sektörlerinin rekabetini olumsuz etkilerken ithalatı da özendirici bir araç haline geldiği görülmektedir.

T.C Merkez Bankası tarafından hesaplanan 1995=100 olmak üzere reel efektif döviz kuru endeksi ülkemiz parasının değerinin ne şekilde bir trend izlediğini göstermektedir.

Reel döviz kuru endeksi, üretici fiyatları bazında (ÜFE) 2001 yılında 98,3 ile en rekabet edebilir pozisyonda iken, 2002 yılında 116,5; 2003 yılında 126,7; 2004 yılında 132,4 ve en son 2005 yılının ilk 6 aylık döneminde 143,6’ya yükseldiği görülmektedir. Buradan da Türk Lirasının yaklaşık %50 değerli olduğu görülmektedir. Bunun da ithalatı büyük bir avantaj haline getirdiği ve özendirdiği açıktır.

2005 yılında Çin’e uygulanmakta olan kotaların kaldırılacağı ve bu ülkenin ihracatının artış göstereceği beklenen bir gelişme olmakla beraber, bu ülkenin ihracatının halen gerçekleşen ölçülerde artış göstermesi ön görülmeyen bir gelişmedir.

Çin, toplam ayakkabı ithalatında 2004 yılı itibarıyla miktar bazında %41,9 ve değer bazında %35,5’lik paya sahiptir. Sözkonusu yılda Çin’den yapılan kotalı ayakkabı ithalatının

payı ise miktar bazında %34,6 ve değer bazında %45,1'dir. Diğer bir ifadeyle Çin'den yapılan kotalı ayakkabı ithalatı, toplam ayakkabı ithalatının yarısına yakın bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle özellikle 2005 yılında kotaların kaldırılmasıyla, bu ülkeden yapılan ayakkabı ithalatında beklenenden çok daha büyük artışlar kaydedilmiş ve sözkonusu ülkenin en büyük tedarikçi ülke olması nedeniyle bu artış genel ayakkabı ithalat artış oranlarını da etkilemiştir.

2005 yılı ilk 5 aylık verileri bu gerçeği yansıtmaktadır. 2005 yılı ilk 5 aylık dönemde Çin'den yapılan toplam ayakkabı ithalatı miktar bazında %168,9 ve değer bazında %146,5 oranında artış gösterirken 2004 yılı ve öncesinde kota uygulanan ve 2005 yılı başında kaldırılan ayakkabı türlerinde Çin'den yapılan ithalat miktar bazında %313,7 ve değer bazında %180,4 oranında artmıştır. 2005 yılı ilk 5 aylık dönemde tüm Dünya ülkelerinden yapılan ithalat ise miktar bazında %23,8 ve değer bazında %55,5 oranında artmıştır. Bu da kotaların kalkmasının etkisini açıkça göstermektedir.

5. İTHALATIN SEYRİ

5.1 Genel ithalat

Başvuru konusu ürünlerin 2001 ila 2005 yıllarında gerçekleşen ithalat istatistikleri miktar (çift) ve değer (ABD doları) bazında aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

6402-64.04 GÜMRÜK TARİFE POZİSYONLARINDA TOPLAM İTHALAT									
YILLAR	Ocak-Aralık			Ocak-Haziran			Ocak-Ekim		
	MİKTAR	DOLAR	B.F.	MİKTAR	DOLAR	B.F.	MİKTAR	DOLAR	B.F.
2001	7.234.989	72.026.300	10	4.886.410	45.930.982	9	6.790.219	66.209.245	10
2002	11.989.318	100.048.485	8	6.582.097	43.157.654	7	10.839.661	88.153.963	8
2003	22.245.279	166.468.173	7	12.108.931	81.625.597	7	20.050.410	149.925.460	7
2004	23.543.989	275.226.547	12	13.632.510	137.961.086	10	21.857.004	248.373.716	11
2005(beklenen)	29.446.249	402.623.143	14	16.481.731	205.083.646	12	26.956.421	363.475.065	13

Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere 2001 yılından bu tarafa ithalat artış eğilimindedir. Türk Lirasının döviz karşısında önemli ölçüde değer kazanmaya başladığı 2003 yılında ithalat miktar bazında % 86 oranında artış göstermiştir. 2004 yılında 2003 yılında ulaştığı yüksek seviyeyi koruyan ithalat % 6 oranında artış göstermiştir. 2005 Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 23 artan ithalatın 2005 sonu itibariyle % 25 oranında artış göstermesi beklenmektedir.

2002 ve 2003 yıllarında sırasıyla % 16 ve % 10 oranlarında düşen ithal birim fiyatları, 2004 yılında % 56, 2005 yılında % 17 artış göstermiştir.

Özetle 2003 yılında başlayan artışın, miktar ve değer bazında 2004 ve 2005 yıllarında devam ettiği ve 2005 yılında ani bir hızlanma eğilimine girdiği gözlenmektedir.

5.2 Ülkeler itibariyle ithalat

Başvuru konusu ürünlerin 2001 ila 2005 yıllarında gerçekleşen ülkeler itibariyle ithalat istatistikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Türkiye 2001'den bu tarafa toplam 93 ülkeden ayakkabı ithalatı yapmıştır. Bu ülkelerden 28 tanesi ithalatın % 99,9'unu oluşturmakta olup, aşağıdaki tabloda bu ülkeler gösterilmiştir.

ÜLKELER	2001				2002				2003				2004				2005(1-10)			
	1000 ÇİFT	1000 \$	PAYI	BE.	1000 ÇİFT	1000 \$	PAYI	BE.	1000 ÇİFT	1000 \$	PAYI	BE.	1000 ÇİFT	1000 \$	PAYI	BE.	1000 ÇİFT	1000 \$	PAYI	BE.
TÜM ÜLKELER	7.235	72.026	100%	10	11.989	100.048	100%	8	22.245	166.468	100%	7	23.544	275.227	100%	12	26.956	363.475	100%	13
ÇİNHALKÇI	2.346	15.723	32%	7	2.991	22.596	25%	8	5.616	46.485	25%	8	9.136	94.577	39%	10	19.196	200.536	71%	10
VIETNAMSO	665	5.959	9%	9	1.137	13.230	9%	12	1.724	24.416	8%	14	1.867	32.367	8%	17	2.235	45.319	8%	20
MALEZYA	141	519	2%	4	1.473	6.081	12%	4	3.826	14.167	17%	4	3.714	24.274	16%	7	1.516	13.311	6%	9
ENDONEZYA	286	3.799	4%	13	314	3.345	3%	11	1.244	7.057	6%	6	2.377	20.638	10%	9	842	15.441	3%	18
İTALYA	1.139	24.804	16%	22	1.185	29.656	10%	25	984	33.595	4%	34	935	40.679	4%	44	818	43.105	3%	53
BREZİLYA	102	1.366	1%	13	228	1.821	2%	8	592	3.427	3%	6	985	7.712	4%	8	716	8.396	3%	12
TAYLAND	496	2.446	7%	5	193	1.807	2%	9	348	3.588	2%	10	914	9.275	4%	10	328	6.347	1%	19
İSPANYA	272	4.757	4%	18	392	5.600	3%	14	290	5.715	1%	20	294	7.652	1%	26	255	7.384	1%	29
PORTEKİZ	23	274	0%	12	38	629	0%	17	225	2.537	1%	11	390	5.336	2%	14	212	5.085	1%	24
TAYVAN	818	3.922	11%	5	879	3.903	7%	4	1.704	7.831	8%	5	1.163	8.482	5%	7	207	1.739	1%	8
HİNDİSTAN	38	401	1%	11	49	455	0%	9	75	696	0%	9	113	1.820	0%	16	119	2.433	0%	20
ALMANYA	60	1.049	1%	17	44	756	0%	17	59	1.479	0%	25	89	2.231	0%	25	114	2.211	0%	19
ROMANYA	39	743	1%	19	44	1.090	0%	25	31	866	0%	28	143	2.981	1%	21	86	3.234	0%	38
FRANSA	59	1.227	1%	21	101	1.530	1%	15	76	1.414	0%	19	56	1.406	0%	25	37	965	0%	26
MAKAO	33	367	0%	11	103	1.423	1%	14	305	3.002	1%	10	246	3.623	1%	15	27	881	0%	32
FAS	2	48	0%	29	1	28	0%	26	9	454	0%	53	17	1.083	0%	64	23	1.446	0%	62
İNGİLTERE	71	1.303	1%	18	76	1.253	1%	17	107	1.891	0%	18	33	650	0%	20	20	490	0%	25
FİLİPİNLER	3	54	0%	17	51	357	0%	7	89	250	0%	3	11	203	0%	18	19	396	0%	21
BULGARİSTAN	30	324	0%	11	32	360	0%	11	27	409	0%	15	15	276	0%	18	17	673	0%	39
PAKİSTAN	2	18	0%	8	0	4	0%	13	12	146	0%	12	7	115	0%	17	17	253	0%	15
LİTVANYA	0	5	0%	13	1	10	0%	13	-	-	-	-	-	-	-	-	15	41	0%	3
DOMİNİKCU	1	19	0%	29	0	6	0%	36	10	507	0%	53	53	770	0%	15	14	702	0%	49
ABD	34	642	0%	19	33	781	0%	24	47	1.233	0%	26	19	562	0%	30	11	328	0%	29
AVUSTURYA	1	32	0%	24	3	77	0%	27	1	59	0%	91	4	79	0%	19	9	191	0%	20
GÜNEYKORE	3	58	0%	19	24	189	0%	8	7	145	0%	21	9	237	0%	27	9	203	0%	22
SURİYE	0	1	0%	7	-	-	-	-	6	10	0%	2	2	18	0%	7	7	63	0%	9
HONGKONG	256	507	4%	2	316	994	3%	3	410	1.946	2%	5	617	4.394	3%	7	7	100	0%	14
SLOVAKCUM	2	54	0%	25	7	229	0%	31	8	196	0%	26	10	436	0%	43	7	395	0%	56
Diğer Ülkeler	314	1.606	4%	5	2.276	1.835	19%	1	4.415	2.946	20%	1	325	3.351	1%	10	74	1.809	0%	25

İthalatın % 99'unu toplam 28 ülke menşeli ürünler oluşturmakla beraber, 2005 yılı rakamlarına göre miktar bazında ithalatın % 91'i , Çin, Vietnam, Malezya, Endonezya ve İtalya olmak üzere beş ülkeden yapılmaktadır. Bunlar içerisinde ise % 71'lik payı ile ilk sırada Çin yer almaktadır.

Ortalama ithal birim fiyatları ülkeler bazında değerlendirildiğinde İtalya, 53ABD Doları/çift ile en yüksek birim fiyat ile ithalat yapılan ülke olurken 9\$/çift birim kıymet ile Malezya en düşük kıymetle ithalatın yapıldığı ülkedir. En çok ithalatın yapıldığı Çin'den ithal edilen ayakkabıların ortalama birim fiyatları 10\$/çift olup, diğer büyük ithalatçıları olan Vietnam ve Endonezya'nın yarısı seviyesindedir.

2004 yılında genel ithalat içerisindeki payı % 38 olan Çin menşeli ürünlerin payı, 2005 yılında yaklaşık iki kat artarak % 71 olmuştur. Buna karşın 2004 yılında sırasıyla % 15 ve % 10 paya sahip olan Malezya ve Endonezya'nın payı, 2005 yılında % 6 ve % 3'e gerilemiştir. Bu durumun bir nedeni olarak 2005 yılı başında ÇHC'ne uygulanan miktar kısıtlamasının kaldırılması sonucunda, daha önce bu ülkelere ithal edilen ürünlerin, doğrudan Çin'den ithal edilmeye başlamış olması düşünülebilir.

5.3 İthalatın piyasa payı

İthalatın piyasa payına ilişkin istatistikler yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, ithalatın piyasa payı 2001 yılından bu tarafa artma eğiliminde olup, 7 puan ile en büyük yıllık artış 2005 yılında yaşanmıştır.

İthalatın piyasa payı	2001	2002	2003	2004	2005 (1-6)
		8%	10%	15%	18%

6. YERLİ ÜRETİM GÖSTERGELERİNİN SEYRİ

6.1 Üretim

Yıllar itibariyle üretim istatistikleri aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, 2003 yılında en yüksek seviyesine ulaşan üretim miktarı, 2004 yılından sonra azalmaya başlamış, 2005 yılının ilk yarısında 2004 yılının ilk yarısına göre % 5 azalma göstermiştir.

	2001	2002	2003	2004	2004 (1-6)	2005(1-6)
Üretim(milyon çift)	133	160	190	165	82	78
Değişim (%)	-	20%	19%	-13%	-	-5%

6.2 Kapasite ve kapasite kullanım oranı

Yıllar itibariyle kapasite ve kapasite kullanım oranları aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir. Tabloların incelenmesinden de görüleceği üzere, 2003 yılında % 22 oranında artan kapasite 2004 yılından sonra özellikle küçük ölçekli işletmelerin kapanması ile % 1 oranında azalmış, 2004 yılında ise sabit kalmıştır. Kapasite kullanım oranı ise işletmelerin üretimlerini düşürmelerine paralel olarak 2004 yılında % 4, 2005 yılında % 1,5 oranında azalmıştır.

	2001	2002	2003	2004	2005(1-6)
Kapasite-Endeks (2001=100)	100	117	143	141	141
KKO-Endeks (2001=100)	100	103	100	90	88

6.3 Yurt içi satışlar

Yıllar itibariyle yurt içi satış endeksleri aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, yurt içi satışlar 2004 yılından başlamak üzere azalmaya başlamış, 2005 yılının ilk yarısında 2004 yılının ilk yarısına göre % 8 azalma göstermiştir.

	2001	2002	2003	2004	2004 (1-6)	2005(1-6)
Yurtiçi satışlar (milyon çift)	87,5	106,6	125,5	107,8	53,9	49,7
Değişim (%)	-	22%	18%	-14%	-	-8%

6.4 İstihdam

Yıllar itibariyle istihdam istatistikleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, istihdam 2004 yılından başlamak üzere azalmaya başlamış, 2004 yılında % 12 daralan istihdam, 2005 yılının ilk yarısında 2004 yılının ilk yarısına göre % 3 daha daralma göstermiştir.

	2001	2002	2003	2004	2005(1-6)
İstihdam (1000 kişi)	360	415	430	380	370
Değişim (%)	-	15%	4%	-12%	-3%

6.5 Verimlilik

Yıllar itibariyle verimlilik endeksleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, 2003 yılında % 15 oranında artan verimlilik (üretim/istihdam), 2004 yılında üretimdeki daralmanın istihdamdaki daralmadan daha fazla olması sonucunda % 2, aynı nedenlerle 2005 yılında ise % 3 azalmıştır.

	2001	2002	2003	2004	2005(1-6)
Endeks (2001=100)	100	104	120	118	114
Değişim (%)	-	4%	15%	-2%	-3%

6.6 Karlılık

Yıllar itibariyle karlılık endeksleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, yerli üreticilerin, 2005 yılında birim ayakkabı üretimi

için yaptıkları maliyet ile yurt içi satışlardan kazandıkları birim gelir arasındaki fark 2005 yılında 2004 yılına göre azalma göstermiştir.

Karlılık-Endeks (2001=100)	2001	2002	2003	2004	2005 (1-6)
	100.00	64.16	77.79	101.10	95.23

6.7 İthalatın yerli üretime oranı

Yıllar itibarıyla ithalatın yerli üretime oranı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği üzere, ithalat yerli üretime göre 2005 yılında 11 puanlık büyüme ile inceleme döneminin en fazla büyümesini göstermiştir.

İthalatın yerli üretime oranı (%)	2001	2002	2003	2004	2005 (1-6)
	5	7	12	14	21

7. CİDDİ ZARAR VE İLLİYET BAĞI

7.1 Fiyat kırılması

Aşağıdaki tablolarda, 64.01, 64.02 ve 64.03 başlıklarında yer alan ayakkabı türlerinde yurtiçinde faaliyet gösteren yerli üretici ve/veya satıcılar arasında meslek kuruluşları tarafından yapılan anket araştırmasından elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

64.02	2001	2002	2003	2004	2005(6 AY)
Yerli malın yurtiçi ağırlıklı ortalama satış fiyatı (YTL) (1)	10	14	15	15	15
İthal malın ithalatçıya ağırlıklı ortalama maliyeti (YTL) (2)	7,9	7,3	6,6	6,3	5,9
Fiyat kırılması [(1-2)/1]*100	20%	48%	56%	58%	60%

64.03	2001	2002	2003	2004	2005(6 AY)
Yerli malın yurtiçi ağırlıklı ortalama satış fiyatı (YTL) (1)	40	55	60	60	60
İthal malın ithalatçıya ağırlıklı ortalama maliyeti (YTL) (2)	27,5	35	35	33	31
Fiyat kırılması [(1-2)/1]*100	31%	36%	41%	44%	48%

64.04	2001	2002	2003	2004	2005(6 AY)
Yerli malın yurtiçi ağırlıklı ortalama satış fiyatı (YTL) (1)	13	18	20	20	20
İthal malın ithalatçıya ağırlıklı ortalama maliyeti (YTL) (2)	9,6	11,9	11,5	11	10
Fiyat kırılması [(1-2)/1]*100	26%	33%	42%	45%	48%

İlk tabloda, 64.02 grubunda yeralan ayakkabılarda yerli malın yurtiçi satış fiyatı ile ithal malın ithalatçıya ağırlıklı ortalama maliyet bilgileri YTL olarak karşılaştırmalı bir şekilde verilmektedir. Buna göre sözkonusu ayakkabıların yurtiçi satış fiyatları 2001 yılında 10 YTL iken 2002 yılında 14 YTL'ne yükselmiş, 2003-2005 yılları arasındaki 3 yıllık dönemde ise 15 YTL düzeyinde aynı kalmıştır.

Aynı yıllarda ithal malın ithalatçıya ortalama maliyetinde ise sürekli bir düşüş trendi görülmektedir. Buna göre 2001 yılında 7,9 YTL olan ithal malın maliyeti 2004 yılında 6,3 YTL ve 2005 yılının ilk yarısı itibarıyla 5,9 YTL olmuştur.

Yurtiçi satış fiyatları ile ithal malı ortalama maliyeti arasındaki fiyat kırılmasına bakıldığında 2001 yılında %20 ucuz durumda olan ithal mal 2002 yılında %48, 2003 yılında %56, 2004 yılında %58 ve 2005 yılında %60 daha ucuz hale gelmiştir.

Aynı şekilde, 64.03 grubunda faaliyet gösteren firmalar arasında yapılan bir araştırmada aşağıdaki şekilde bilgiler alınmıştır.

Yerli ayakkabılarda yurtiçi satış fiyatları, 2001 yılında 40 YTL düzeyinde iken 2002 yılında 55 YTL'ye, 2003 yılında 60YTL'ye yükseldiği, 2004-2005 yıllarında da 60 YTL olarak aynı kaldığı bilgisi alınmıştır. Sözkonusu ayakkabıların ithalatçıya ortalama maliyeti ise 2001-2003 yıllarında çok küçük bir artış trendi izlemiş 2004 ve 2005 yıllarında ise

düşmeye başlamıştır. Buna göre, 2001 yılında 27,5YTL olan ortalama maliyet 2002 yılında 35YTL'ye, 2003 yılında ise 35,1 YTL'ye yükselmiştir. 2004-2005 yıllarında ise 33,4 YTL ve 31,4 YTL ile düşüş eğilimini sürdürmüştür.

Bu alt ürün grubunda, yerli ayakkabılarda yurtiçi satış fiyatları ile ithal malın ortalama maliyeti arasındaki fiyat kırılması gözönüne alındığında, 2001 yılında %31 daha düşük olan ithal malın ortalama maliyeti 2002 yılında, %36, 2003 yılında %41, 2004 yılında %44 ve 2005 yılı ilk yarısında %48 daha ucuz hale gelmiştir.

64.04 başlığında yer alan tekstil yüzlü ayakkabılarda, araştırma sonucu alınan bilgilere göre, yerli ayakkabıların yurtiçi satış fiyatının 2001 yılında 13 YTL düzeyinde olduğu ve bu fiyatın 2002 yılında 18 YTL'ye, 2003 yılında 20 YTL'ye yükseldiği, 2004-2005 yıllarında bu düzeyde sabit kaldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Bu ürün grubundaki ithal malın ortalama maliyeti ise 2001 yılında 9,6 YTL iken 2002 yılında 11,9 YTL'ye yükselmiş, 2003-2005 yıllarında ise 11,5 YTL, 11 YTL ve 10,3 YTL şeklinde düşüşe geçmiştir. Buna göre, 2001 yılında %26 oranında düşük olan ithal malın maliyeti, 2002 yılında %33, 2003 yılında %42, 2004 yılında %45 ve 2005 ilk yarısında %48 daha düşük hale gelmiştir.

Sonuç olarak ithal malların, yerli malların yurtiçi satış fiyatlarına nazaran sürekli bir düşüş içinde olması ve birçok üründe yarı-yarıya ya da daha fazla düşük durumda olması bu malların piyasada avantajlı duruma geçmelerine neden olmaktadır.

7.2 Diğer faktörler

Sektörün ihracat eğilimine bakıldığında 2004 ve 2005 yıllarında bir düşüş görülmektedir. 2004 yılında ayakkabı ihracatı miktar bazında %16,8 düşmüş, değer bazında ise %11,5 artış göstermiştir. 2005 yılının ilk 6 aylık döneminde ise miktar bazında %25, değer bazında %4'lük düşüş gerçekleşmiştir. İhracattaki düşüş eğilimi döviz kurlarındaki çoğunlukla ihracat ağırlıklı çalışan firmalarda bazı olumsuz etkilere neden olmaktadır. Ancak ayakkabı sektörü iç pazar ağırlıklı bir sektördür.

Yerli üreticiler üzerinde diğer bir etken olarak yurtiçi çalışan firmalar arası rekabetin olumsuz etkisi olmadığı görülmektedir. Ülkemizde ayakkabı üretim rakamlarına bakıldığında ise son yıllarda, özellikle 2004-2005 yıllarında üretim hacminde gerileme olduğu görülmektedir.

Alternatif ürün gelişiminin piyasaya etkisine değinmek gerekirse, genel olarak ayakkabıya bir bütün olarak bakıldığında ayakkabı özünde temel bir ihtiyaç maddesi olup, tüketim açısından alternatifi bulunmamaktadır. Yalnızca kişisel zevklere, ihtiyaca ve bütçeye göre değişen görünüm ve özelliklerde ayakkabıların tüketimi sözkonusudur.

Yerli üretimde yeni yatırımlardan kaynaklanan amortisman gideri ile ilgili olarak, ülkemiz yerli ayakkabı sanayiinde halihazırda tam makinalaşma oranı %15 olarak düşünüldüğünde bu seviyedeki yatırımlardan kaynaklanan amortisman giderlerinin sektörün genelini belirgin oranda olumsuz etkilemesi beklenmemektedir.

Yüksek finansman giderlerinin zarara neden olduğu gözlenmemektedir. Son yıllarda ülkemizde alınan yapısal ekonomik önlemler sonucunda faiz oranlarında aşamalı iyileşme başlamıştır.

Tüketici tercihlerinde değişimlerin olumsuz bir etkisi yoktur. Tüm tüketim ürünlerinde olduğu gibi ayakkabı sektöründe de moda sözkonusudur. Sektörde, tüketici tercihlerinde meydana gelen değişimlerin ve modanın takip edilememesi durumunda tüketici tercihlerindeki değişimi daha yakından takip eden ülke firmalarının rekabette başarılı olması kaçınılmazdır. Bununla beraber, ülkemizdeki ayakkabı üreticileri tüketici tercihlerini

yakından takip etmektedir. Sektörde son yıllarda artan bilinçlenme çerçevesinde dünya'daki belli başlı ayakkabı fuarlarına katılım ve ziyaretler gerçekleştirilmekte ve ayakkabıdaki eğilimler yakından takip edilmektedir. Hatta bazı firmalarımızca tüketici tercihlerine uygun ayakkabı koleksiyonları hazırlanmaktadır.

Ayrıca, ayakkabıda dizayner yetiştirilmesi amacıyla ayakkabı dizayn yarışmaları düzenlenmektedir. Bu da sektöre yönelik dizayner yetiştirilmesini teşvik edici olmaktadır. Bunun yanı sıra, İtalya'nın önde gelen moda dergilerinden "Moda Pella"nın Okulu ve kaynağı olan "Fashion Institute" tarafından verilen deri hazır giyim ve ayakkabı tasarım sertifika programları düzenlenmektedir. Bu sertifika programı ile sektörde çalışmakta olan kişilerin tasarım konularında yeni bilgi ve beceri sahibi olmaları amaçlanmıştır. Özetle sektör, tüketici tercihlerindeki değişimin dışında bulunmamaktadır.

7.3 Ciddi zarar ve illiyet bağına ilişkin sonuç

Sektörün üretim ve yurtiçi satışlarında özellikle 2005 yılından itibaren düşüş eğilimi mevcuttur. Sektörde istihdam düzeyinde de düşüş eğilimi görülmektedir. Kapasite kullanım oranları düşmektedir. Yurtiçi tüketim, bazı alt gruplarda belirli yıllarda düşmekle beraber, 2001-2005 yılları arasında ithalatın yurtiçi tüketimdeki payının sürekli artmakta olmasına karşılık yerli üretimin payının azalmakta olması dikkat çekmektedir ve ithal ürünler yerli ürünlerin fiyatlarını kırmaktadır.

Yukarıda ifade edilen hususlardan da anlaşılacağı üzere sektörün başlıca ekonomik göstergeleri yıllar bazında yoğunlaşan ithalata bağlı olarak düşüş eğilimine girmiş, yerli üretim üzerinde ithalatın dışında bu sonuçları doğurabilecek başka bir faktör etkisi de bulunmamaktadır.

Sonuç olarak yerli üretimin artan ithalattan dolayı ciddi zarar görmüş ve ciddi zarar görme tehdidinde maruz kalmıştır.

8. TALEP EDİLEN ÖNLEM

Son yıllarda hızlanan ithalat artışının sektör üzerindeki zarar ve zarar tehdidinin önlenmesi amacıyla, İthalatta Korunma Önlemleri Kararı (2004/7305) (RG Tarih ve No:29.05.2004 -25476) ve İthalatta Korunma Önlemleri Yönetmeliği (RG Tarih ve No: 08.06.2004 -25486) çerçevesinde, tüm ülkelere yönelik olmak üzere 3 yıl süreyle miktar kısıtlaması (kota) şeklinde korunma önlemlerinin alınması, ayrıca, kota seviyelerinin belirlenmesinde 2001-2003 yılları ithalat seviyelerinin alınması talep edilmektedir.